

РОЗДІЛ III. РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

УДК 327(4+477)

Ольга Близняк,

кандидат політичних наук,

старший викладач кафедри міжнародних відносин,

Національний університет «Острозька академія»,

olha.blyzniak@oa.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-2206-4289;

Андрій Риков,

студент ННІ міжнародних відносин та національної безпеки,

Національний університет «Острозька академія»,

andrii.rykov@oa.edu.ua

ORCID ID: 0009-0002-8326-832X

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-119-135

ПРОЦЕС ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Констатовано, що сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується активно прогресуючими інтеграційними процесами як у світі загалом, так і в Європі зокрема. З одного боку, посилюються зв'язки у вже наявних об'єднаннях різного типу, відбувається входження нових членів до цих об'єднань, так і відбувається створення нових (наприклад Альянс України, Великої Британії й Польщі). Доведено, що одним із найактивніших акторів сучасних інтеграційних процесів у Європі, особливо після повномасштабного вторгнення, є Україна, яка вже протягом певного часу проводить процес європейської інтеграції, що залишається найважливішим вектором зовнішньої політики країни.

Указано, що євроінтеграція України є комплексним питанням, адже вона передбачає інтеграцію в різні європейські структури та інституції. Утім, найважливішим аспектом є саме процес вступу до Європейського Союзу, протягом якого відбуваються всі мінімально необхідні інтеграційні заходи. Цей процес в Україні відбувається досить тривалий період. Певний час в

Україні тривали дискусії щодо вибору моделі інтеграції. Утім, Революція гідності, анексія Криму росією й російсько-українська повномасштабна війна остаточно усунули полярність у цьому питанні й, нарешті, визначили інтеграційні пріоритети України у векторі європейського шляху розвитку. Доведено, що особливо активізувався євроінтеграційних процес в Україні після повномасштабного вторгнення РФ на територію України 24 лютого 2022 р. Простежено інтеграційну політику Києва в умовах повномасштабної війни. Проаналізовано позиції окремих держав-членів ЄС щодо питання про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Досліджено перелік вимог ЄС щодо України та вивчено здобутки щодо кожного пункту вимог. Проаналізовано проблеми й перспективи євроінтеграційного курсу України..

Ключові слова: ЄС, Україна, євроінтеграція, кандидатство на членство в ЄС, повномасштабна війна РФ в Україні.

Olha Blyzniak,

National University of Ostroh Academy,
ORCID ID: 0000-0002-2206-4289;

Andrii Rykov,

National University of Ostroh Academy,
ORCID ID: 0009-0002-8326-832X

«STADIUM DIPLOMACY» OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN THE CONTEXT OF ITS GEOPOLITICAL INTERESTS

It is asserted that the current stage of development of international relations is characterised by actively progressing integration processes both in the world in general and in Europe in particular. On the one hand, connections in already existing associations of various types are being strengthened, new members are entering these associations, and new ones are being created (for example, the Alliance of Ukraine, Great Britain and Poland). It has been proven that one of the most active actors of modern integration processes in Europe, especially after the full-scale invasion, is Ukraine, which has been carrying out the European integration process for some time, and remains the most important vector of the country's foreign policy.

It is indicated that the European integration of Ukraine is a complex issue, because it involves integration into various European structures and institutions, however, the most critical aspect is the process of accession to the European Union, during which all minimally necessary integration measures take place. This process has been going on for quite a long time in Ukraine. For some time,

there were discussions in Ukraine about the choice of integration model, however, the Revolution of Dignity, the annexation of Crimea by Russia and the Russian-Ukrainian full-scale war finally eliminated the polarity in this issue and, finally, determined the integration priorities of Ukraine in the vector of the European path of development.

It has been proven that the European integration process in Ukraine became especially active after the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine on February 24, 2022. The integration policy of Kyiv in the conditions of a full-scale war is traced. The positions of individual EU member states on the issue of granting Ukraine the status of a candidate for EU membership have been analyzed. The list of EU requirements for Ukraine was studied and the achievements in each item of requirements were studied. The problems and prospects of the European integration course of Ukraine are analyzed.

Key words: EU, Ukraine, European integration, candidacy for EU membership, the Russian Federation's full-scale war in Ukraine.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Протягом останнього часу в науковому середовищі все частіше трапляється тема українського фронтиру як зустрічі «західної» та «східної» цивілізаційних моделей. Так, із початку незалежності в Україні існували дискусії щодо вибору «західної» чи «східної» моделі інтеграції. Протягом більш ніж 20 років позиція України щодо моделі інтеграції коливалася як в одну, так і в іншу сторону, часто такі зміни були викликані як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Утім, Революція гідності, анексія Криму Росією та російсько-українська війна остаточно усунули полярність у цьому питанні й визначили інтеграційні пріоритети України у векторі європейського шляху розвитку. Уже з 2014 р. євроінтеграція стала стратегічним напрямом української політики, а від початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України – невідворотним і єдино можливим шляхом подальшого розвитку України. Отже, дослідження процесу євроінтеграції України в умовах повномасштабної російсько-української війни є важливим й актуальним для визначення пройденого шляху, встановлення нинішнього етапу, прогнозування подальшого перебігу євроінтеграції та дослідження його проблем і перспектив. Окрім того, важливо закріпити унікальний досвід таких масштабних інтеграційних процесів у країні, яка перебуває в стані повномасштабної війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Після 2014 р. питання євроінтеграції України все частіше потрапляло у сферу інтересів

дослідників та особливо активно досліджувалося між 2019–2022 рр. Так, серед дослідників потрібно відзначити Н. Стецюка, Т. Пікулю, Ю. Лавренко, Я. Грабчука, В. Кобринна, А. Гриценка, О. Борзенко, Т. Бурлай, О. Квашу, А. Синякову, О. Тимощука, Л. Прокопенкай ін. Також протягом останніх років «Центр Разумкова» виконав низку досліджень питання євроінтеграції України, зокрема частину з них здійснено вже після початку повномасштабної війни.

Мета дослідження – простежити процес євроінтеграції України в умовах повномасштабної російсько-української війни й проаналізувати проблеми та перспективи євроінтеграційного курсу України.

Методика дослідження. Дослідження передбачає аналіз процесу й спирається на проблемно-хронологічний та історичний методи, а також метод івент-аналізу, або аналізу подій для з'ясування пройденого шляху, установлення нинішнього етапу, прогнозування подальшого перебігу євроінтеграції, визначення проблем і перспектив євроінтеграційного курсу України. Додатково використовуються системний і структурно-функціональний методи й метод аналізу документів для аналізу позиції окремих держав-членів ЄС щодо питання євроінтеграції України й дослідження переліку та процесу виконання вимог ЄС щодо України.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Починаючи з 2014 р., Україна активно рухалася шляхом європейської інтеграції, підписавши Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом та закріпивши цей напрям у різних нормативно-правих актах. За останні дев'ять років Україна впровадила низку євроінтеграційних реформ і суттєво наблизилася до *acquis* ЄС, попри фактичний стан війни, у якому Україна перебувала весь цей час. Загалом є підстави говорити про позитивну динаміку відносин України і ЄС до 2022 р. Так, протягом цього часу активно підтримувалися позитивні тенденції у відносинах із ЄС, модернізувалася та розширювалася нормативно-правова база партнерства, доволі активним було секторальне співробітництво, також ЄС надавав значну допомогу Україні тощо [8, с. 114]. Зокрема, ще на 23 саміті Україна–ЄС, що відбувся 12 жовтня 2021 р., представники ЄС, відзначали позитивний прогрес у реформах та висловлювали підтримку євроінтеграційним прагненням України. [26]. Утім, зазначали й те, що до кінця не доведені важливі реформи судової системи, Конституційного Суду та СБУ, а на питання про членство України в ЄС прямої відповіді не було, окрім як те, що це привід хіба що «мобілізувати дискусію на цю тему» всередині ЄС [3].

Від початку повномасштабного нападу РФ на Україну (24 лютого 2022 р.) процеси євроінтеграції України пришвидшилися. Так, Президент України В. Зеленський подав заявку про вступ до Європейського Союзу 28 лютого 2022 р., активізувавши таким чином процес європейської інтеграції в державі. Уже 1 березня Європарламент переважною більшістю голосів рекомендував надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС [5]. 7 березня Рада Європейського Союзу закликала Комісію надати свої висновки щодо цієї заяви. 8 квітня Єврокомісія передала Україні опитувальник щодо політичних й економічних критеріїв, а 13 квітня частину опитувальника щодо *acquis* ЄС. Україна надала свої відповіді 17 квітня та 9 травня відповідно [35]. Після цього 17 червня Єврокомісія рекомендувала Раді підтвердити перспективу України стати членом ЄС і сформулювати свій висновок щодо надання Україні статусу кандидата. При цьому зазначимо, що рекомендація супроводжувалася розширеним аналізом становища України відповідно до «Копенгагенських критеріїв» і зазначенням того, що «Комісія рекомендує надати Україні статус кандидата за умови вжиття наступних кроків...», які склалися із семи блоків необхідних реформ. Також указувалося, що за умови невиконання цих умов Україна може позбутися статусу кандидата [21].

Незважаючи на поставлені умови, 23 червня 2022 р. Європейський парламент прийняв резолюцію «невідкладно надати Україні та Молдові статус кандидата в ЄС», за що проголосувало 529 депутатів, проти – 45 і 14 – утрималися [25]. Уже на засіданні Європейської ради (23 й 24 червня 2022 р.), на підставі висновку Комісії щодо заявки України на членство в ЄС Україні надано європейську перспективу й статус кандидата на вступ до ЄС за одностайною згодою лідерів усіх 27 держав-членів ЄС [23]. Статус кандидата надано за умови, що Україна зробить указані ключові кроки (визначені висновком Єврокомісії щодо заявки України на членство в ЄС). Комісія відстежуватиме прогрес України у виконанні цих кроків і звітуватиме про них у рамках свого регулярного пакету заходів щодо розширення [20].

Прецедент надання для України (а також для Молдови) статусу кандидата на вступ до ЄС ще до виконання попередньо поставлених умов і готовності переходу країни на наступний рівень інтеграції є унікальним явищем у європейській політиці. Зазвичай процедура набуття кандидатського статусу відбувається лише після того, як Брюссель чітко вказує, що країна готова до кандидатства й надає відповідну рекомендацію про початок переговорів щодо членства. Переважно це відбувається вже після виконання країною поставлених критеріїв. Унікальність ще й у тому,

що для України потрібно виконати сім указаних умов лише для того, щоб зберегти статус кандидата на вступ до ЄС, оскільки висновки Єврокомісії та рішення про надання кандидатського статусу не передбачають переходу до переговорів навіть за виконання умов. Утім, указується й про можливість подальшого просування будь-якої країни, як України, так і Молдови щодо процедури вступу до ЄС [21, 6].

Можна стверджувати, що такий стрімкий процес набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС більшою мірою є виразником політичної волі, передусім України, стати «повноцінною» частиною Європи (якщо не членом ЄС, то значно наблизитися до нього). Зокрема, це проявляється й у подачі заявки про вступ до Європейського Союзу через чотири дні після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України. Про політичну волю в цьому питанні свідчать неодноразові заяви як Президента України В. Зеленського, так і інших політиків про те, що «Україна вже продемонструвала свою належність до Європи й відданість її ідеалам» та цілком заслуговує на те, щоб стати частиною об'єднаної Європи за скороченою процедурою тощо [15, 30].

Зі свого боку, Європа не зовсім однозначно поставилася до цієї ініціативи, щонайменше в перший час після подачі Україною заявки на вступ до ЄС. Так, усі європейські лідери неодноразово наголошували на тому, що «Україна є невід'ємною частиною Європи» та «вже належить до ЄС і Союз хоче, щоб вона приєдналася до нього з часом» тощо. Утім, погляди щодо перспективи реального вступу України до ЄС розійшлися [2]. Окремі політики виступали проти або навіть не розглядали можливості швидкого вступу України до ЄС, про що вони неодноразово заявляли. Причому такі заяви лунали все частіше, уже після рекомендації Єврокомісії та перед засіданням Європейського парламенту (23 червня 2022 р.) і Європейської ради (23–24 червня 2022 р.), які повинні остаточно вирішити питання статусу кандидата. Так, наприклад, А. Бербок, після свого візиту до Києва 10 травня 2022 р. заявила, що для України не може бути «короткого шляху» до вступу в ЄС [31]. Пізніше прем'єр-міністр Словенії Я. Янша заявив, що є низка країн Європи, які хочуть, щоб Україна «лишалася в залі очікування чим довше» [9]. У кінці травня вже прем'єр-міністр Італії М. Драгі висловився, що «проти статусу кандидата заперечують майже всі великі держави ЄС, ... крім Італії» [4]. Через декілька днів після публікації цієї заяви з'явилося уточнення, що йдеться передусім про Францію, Нідерланди та Австрію, а також Іспанію, яка вагається [1]. Також 15 червня 2022 р. з'явилися повідомлення, що офіційні представники деяких урядів ЄС, зокрема, Данії та Португалії, висловили рішуче небажання надати

статус кандидата України, аргументуючи це тим, що навіть без стану війни, Україна не відповідає вимогам для початку переговорів про членство [22].

Переважно через стан війни в Україні, неготовність переходу України до подальших стадій та проведення реформ в умовах війни, а також через власні переконання й особисті цілі чимало європейських політиків скептично ставилися до перспектив надання статусу кандидата для України. Зокрема, Е. Макрон в одній зі своїх промов зазначав, що «ми всі чудово знаємо, що процес, який дасть змогу їм приєднатися, триватиме кілька років – насправді, імовірно, кілька десятиліть». Такі настрої відчувала й українська влада під час різного виду дипломатичних зустрічей на рівні ЄС. Так, О. Стефанішина під час візиту до Брюсселя зазначала, що «ніхто з 27 не сказав би прямо в очі президенту “ні”, але те, що відбувається за лаштунками, – це явне бажання чинити перешкоди цьому процесу» [37, 38].

Утім, менша частина європейських лідерів, переважно з країн Балтії та інших держав Центрально-Східної Європи, активно підтримала Україну. Вони виступили за пришвидшення процесу вступу України до ЄС. Зокрема, Словаччина пропонувала створити спеціальну процедуру для пришвидшеного вступу, а президенти восьми держав Центральної й Східної Європи (Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Республіки Естонія, Республіки Латвія, Республіки Литва, Республіки Польща, Республіки Словаччина та Республіки Словенія) підписали спільного листа, де висловили свою підтримку Києву й закликали «здійснити кроки для негайного надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до ЄС і відкрити процес переговорів» [32, 28].

Утім, поступово скептицизм європейських лідерів послаблювався. Цьому сприяли як тиск зі сторони Президента України В. Зеленського й українських політиків, які в цей час активно відвідували Європу, так і європейського суспільства. Також деякі європейські політики активно підтримували ідею надання членства Україні. Зокрема, У. фон дер Ляен заявляла про готовність України [34, 24].

Чималий вплив справив візит до Києва лідерів Німеччини, Франції та Італії, які тоді висловили підтримку українській кандидатурі. Після цього Єврокомісія рекомендувала надати Україні статус кандидата [39, 36]. Потрібно відзначити й те, що це був чіткий сигнал для росії, що Європа продовжить підтримувати Україну. Хоча й швидкого вступу до ЄС так і не відбулось у 2022 р., але був пройдений значний шлях до цього. Навіть попри те, що за певних обставин, статус кандидата можуть скасувати, та те, що не передбачається переходу до переговорів навіть за виконання поставлених умов.

Після отримання статусу кандидата, Україна продовжила реалізацію плану заходів з виконання Угоди про асоціацію, продовжила імплементацію норм *acquis* ЄС і проведення реформ у визначених Єврокомісією семи необхідних сферах. Потрібно відзначити й те, що в умовах війни можливості до проведення реформ різко знижуються. Утім, у висновках Єврокомісії не вказано часові обмеження проведення таких реформ. Щодо визначених семи сфер, які потребують реформування, то це: 1) реформування Конституційного Суду України та впровадження законодавства про процедуру добору суддів; 2) продовження проведення судової реформи; 3) посилення боротьби з корупцією, зокрема на високому рівні, призначення нового керівника САП та директора НАБУ; 4) боротьба з відмиванням коштів, прийняття комплексного стратегічного плану реформування правоохоронного сектору; 5) утілення в дію «антиолігархічного закону»; 6) узгодження закону про ЗМІ з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги; 7) завершення реформи законодавства про нацменшини [21].

Уже протягом 2022 р. надано різні оцінки щодо прогресу України у виконанні семи вимог, визначених Єврокомісією. Станом на серпень 2022 р. Центр «Нова Європа» оцінив прогрес у виконанні реформ у 4,4 бала із 10 [17]. Зважаючи на час, який пройшов від оприлюднення цих умов і час цієї перевірки, то Україна доволі добре просунулась у певних аспектах виконання поставлених умов. Зокрема, у сферах реформи ВРП і ВККС (7 балів), антикорупції (6 балів) та законодавства про медіа (6 балів). Ще низку сфер оцінено в 5 балів (див. табл. 1.). Утім, у деяких сферах просування було несуттєвим, зокрема реформа Конституційного Суду загалом не просунулася, ба навіть пішла врозріз із рекомендаціями Венеціанської комісії [16].

Уже станом на листопад 2022 р. прогрес у виконанні реформ був оцінений у 4,7 бала з 10. Зокрема, зміни відбулися лише у сферах реформування Конституційного Суду: було 0 балів – стало 3, та реформуванні ВРП та ВККС: було 7 балів – стало 6 (див. табл. 1) [18]. Тож за цей період помітний помірний прогрес у виконанні рекомендацій ЄС. Проте такі темпи реформування є релевантними й реалістичними для країни, яка перебуває в стані війни й паралельно бореться із внутрішніми проблемами. Потрібно зазначити, що певні затримки пов'язані й із діяльністю самого ЄС. Так, наприклад, ще в серпні 2022 р. до Брюсселя відправлено проєкт законодавства про ЗМІ, а відповідь надана лише через два місяці. Також такі темпи виконання рекомендацій передбачали в ЄС. Тому й перша оцінка просування України в цій сфері зі сторони ЄС запланована тільки на осінь–зиму 2023 р. Зі сторони української влади прогнози були більш

оптимістичними. Утім, реальні темпи просування змусили перенести кінцевий термін виконання всіх умов спочатку на кінець 2022 р., а потім – на пізніший термін [40].

Остання оцінка прогресу у виконанні реформ проведена в кінці січня – на початку лютого 2023 р., напередодні 24 саміту Україна–ЄС, і прогрес був оцінений у 5,8 бала з 10 (у листопаді 2022 р. – 4,7 бала). Помітний відчутний прогрес у багатьох сферах, зокрема законодавство про медіа – 9 балів (було 6 балів), законодавство про нацменшини – 8 балів (було 5 балів), реформа ВРП і ВККС – 7 балів (було 6 балів), антикорупція: САП та НАБУ – 7 балів (було 6 балів) тощо (див. табл. 1) [19]. Тож можна констатувати, що виконання цих рекомендацій просувається в нормальному темпі, ураховуючи всі зовнішні й внутрішні обставини проведення необхідних реформ.

Таблиця 1

Прогрес України у виконанні семи вимог Єврокомісії

Сфера реформування	Оцінка за 17.08.2022	Оцінка за 14.11.2022	Оцінка за 1.02.2023
Реформа Конституційного Суду	0	3	2
Реформи ВРП та ВККС	7	6	7
Антикорупційна діяльність: САП і НАБУ	6	6	7
Боротьба з відмиванням коштів	5	5	6
Антиолігархічна реформа	2	2	2
Законодавство про медіа	6	6	9
Законодавство про нацменшини	5	5	8
Загальна оцінка за всі сфери (макс. 10)	4.4	4.7	5.8

Складено за [17, 18, 19].

Серед важливих заходів, які впливають на процес євроінтеграції України, є й саміти ЄС–Україна. Останній саміт відбувся 3 лютого 2023 р. в Києві. Найважливіший меседж саміту в контексті євроінтеграції – це актуалізація питання про початок переговорів щодо вступу. Зокрема, в оприлюдненій заяві йдеться про те, що «ЄС підтвердив свою відданість підтримці подальшої європейської інтеграції України. ЄС ухвалить рішення щодо подальших кроків, коли всі умови, зазначені у висновку

Комісії, будуть повністю виконані. Україна підкреслила свою рішучість виконати необхідні вимоги для якнайшвидшого початку переговорів про вступ», що свідчить про готовність ЄС до переходу до наступних етапів після виконання Україною рекомендацій. Також у заяві відзначається, що ЄС активно стежить за проведенням реформ і втіленням рекомендацій та «ЄС відзначив значні зусилля, які Україна продемонструвала протягом останніх місяців для досягнення цілей, що покладені в основу її статусу кандидата на членство в ЄС» [27]. Потрібно відзначити, що заяви того самого змісту звучали й на спеціальному засіданні Європейської ради 9 лютого 2023 р. [33].

Окрім рекомендованих Єврокомісією семи блоків необхідних реформ, не менш важливим залишається реалізація плану заходів із виконання Угоди про асоціацію та продовження імплементації норм *acquis* ЄС. Детальні матеріали щодо виконаної роботи в цьому напрямі протягом 2022 р. містяться у «Звіті про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік». Так, загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію протягом 2022 р. збільшився на 9 % і становить 72 %. Найбільший прогрес за 2022 р. спостерігаємо у сферах інтелектуальної власності – +33 % (94 %), енергетики – +17 % (75 %), навколишнього природного середовища та цивільного захисту – +16 % (77 %), управління державними фінансами – +16 (90 %) тощо. Відносно низький прогрес за 2022 р. і високий загальний прогрес спостерігаємо у сферах освіти, навчання й молоді – +5 % (86 %), оподаткування – +4 % (88 %), юстиції, свободи, безпеки, прав людини – +3 % (91 %), гуманітарній політиці – +2 % (91 %) тощо. Щодо імплементації норм *acquis* ЄС, то найвищий рівень готовності станом на лютий 2023 р. Україна демонструє в таких розділах *acquis* ЄС, як «Енергетика», «Митний союз», «Зовнішні відносини», «Зовнішня, безпекова та оборонна політика», з оцінкою 4 бали з 5 (хороший рівень підготовки) [7].

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проаналізувавши процес євроінтеграції, який Україна пройшла від початку повномасштабного вторгнення, та розглянувши наявний стан євроінтеграційних процесів, можемо говорити про значний, помітний і доволі стрімкий прогрес на європейському шляху протягом 2022 р. Утім, набуття статусу кандидата – це лише черговий крок євроінтеграції. Однозначним залишається також те, що Україна (як українська влада, так і суспільство) не лише зазначила свою відданість європейським

цінностям і продемонструвала надзвичайну волю до євроінтеграції, а й остаточно визначила європейський шлях розвитку як невідворотний та єдиноможливий.

Відкритим залишається лише питання, коли саме Україна вступить до ЄС, а в короткостроковій перспективі, коли розпочнуться переговори щодо членства в ЄС. Також процес євроінтеграції України у 2022 р. є унікальним, оскільки він проходить у країні, у якій триває повномасштабна війна, і супроводжується значними поступками зі сторони ЄС, чому безпосередньо сприяє політична воля як України, так і самого ЄС.

Наступним кроком євроінтеграції буде початок переговорів, й українська влада всіляко старається пришвидшити цей процес. Зокрема, неодноразово звучали заяви від представників України, що ціль наступного етапу – це початок переговорів у 2023 р. Певна кількість як європейських політиків, так і експертів скептично ставиться до початку переговорів у 2023 р., що має об'єктивне підґрунтя. Утім, ще більш скептичні настрої були щодо надання Україні статусу кандидата, який Україна все ж отримала. Окрім того, у цьому процесі вже є зрушення. Так, раніше ЄС указував, що оцінка стану реформ в Україні з'явиться не раніше осені 2023 р., а на 24 саміті Україна–ЄС погодився надати оцінку вже навесні. Також, зважаючи на подальший активний тиск української влади щодо цього питання, активної реформаторської діяльності, політичної волі з обох сторін, яка вже була продемонстрована, можливому послабленню впливу проблем євроінтеграції та успіхам українських сил оборони на полі бою, що наближає закінчення війни, можемо говорити про можливість початку переговорів у кінці 2023–2024 р. Цей крок буде дуже важливим етапом євроінтеграції та значно пришвидшить подальші процедурні етапи вступу України до ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бій за кандидата: хто блокує заявку України на членство в ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/3/7140596/> (дата звернення: 30.03.2023).
2. «Вони одні з нас», – фон дер Ляєн про українців. URL: <https://zmina.info/news/vony-odni-z-nas-fon-der-lyayen-pro-ukrayincziv/> (дата звернення: 24.03.2023).
3. Відкрите небо і труднощі перспективи членства. Головне про саміт Україна–ЄС. *BBC News Україна*. Галина Корба. 12 жовт. 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58889192> (дата звернення: 20.03.2023).
4. Всі великі країни ЄС, крім Італії, проти надання Україні статусу кандидата на вступ – Драгі. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140381/> (дата звернення: 29.03.2023).

5. Європарламент рекомендував надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/1/7135011/#comments> (дата звернення: 20.03.2023).

6. *Європейська правда*. Кандидат авансом: 7 вимог, які має виконати Україна, щоб ЄС не скасував її новий статус. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/18/7141516/> (дата звернення: 23.03.2023).

7. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf (дата звернення: 27.03.2023).

8. Кваша, О. С., Синякова, А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство* / голов. ред. М. М. Палінчак. Ужгород, 2019, вип. 23, ч. 1, с. 112–117.

9. Прем'єр Словенії: є країни, які хотіли б лишити Україну в «залі очікування» ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140339/> (дата звернення: 29.03.2023).

10. Проти Росії введено найбільше санкцій у світі. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/proti-rosiji-vvedeno-najbilshe-sanktsij-u-sviti.html> (дата звернення: 28.03.2023).

11. Резолюція Європарламенту від 23 листопада 2022 року про визнання Російської Федерації державою-спонсором тероризму (2022/2896(RSP)). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/260974/1267924UK.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).

12. Резолюція Європейського парламенту від 16 лютого 2023 року про рік російського вторгнення та агресивної війни проти України (2022/2558(RSP)). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/267438/1273091UK.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).

13. Рік великої війни Росії проти України у 10 цифрах. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/ck5y1k3rj0zo> (дата звернення: 27.03.2023).

14. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення: 27.03.2023).

15. Суспільне новини. «Ми готові»: Зеленський закликав прийняти Україну в ЄС за скороченою процедурою. URL: <https://suspilne.media/236197-mi-gotovi-zelenskij-zaklikav-prijnati-ukrainu-v-es-za-skorocenou-proceduroyu/> (дата звернення: 23.03.2023).

16. Українська правда. Кандидат check. Що з рекомендаціями ЄС по кандидатству? URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/hetmanchuk/62fca683e84e0/> (дата звернення: 26.03.2023).

17. Центр «Нова Європа». Кандидат Check-1: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-de-ukrayina-perebuvaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/> (дата звернення: 25.03.2023).

18. Центр «Нова Європа». Кандидат Check-2: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/13214/> (дата звернення: 26.03.2023).

19. Центр «Нова Європа». Кандидат Check-3: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebuvaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/> (дата звернення: 27.03.2023).

20. Application for EU membership. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en (дата звернення: 22.03.2023).
21. Communication from the commission to the european parliament, the european council and the council. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10321-2022-INIT/en/pdf> (дата звернення: 21.03.2023).
22. EU countries unanimously back Ukraine – except on its bid to join the EU. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-ukraine-commission-emmanuel-macron-olaf-scholz-countries-ursula-von-der-leyen-membership/> (дата звернення: 30.03.2023).
23. European Council meeting (23 and 24 June 2022) – Conclusions. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf> (дата звернення: 21.03.2023).
24. EU's von der Leyen tells Zelenskiy opinion on membership ready next week. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/eus-von-der-leyen-discuss-ukraines-eu-membership-progress-with-zelenskiy-2022-06-11/> (дата звернення: 30.03.2023).
25. Grant EU candidate status to Ukraine and Moldova without delay, MEPs demand. Press Releases. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220616IPR33216/grant-eu-candidate-status-to-ukraine-and-moldova-without-delay-meps-demand> (дата звернення: 21.03.2023).
26. Joint statement following the 23rd EU-Ukraine Summit. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/52383/20211012-joint-statement-final.pdf> (дата звернення: 20.03.2023).
27. Joint statement following the 24th EU-Ukraine Summit. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/02/03/joint-statement-following-the-24th-eu-ukraine-summit/> (дата звернення: 27.03.2023).
28. Open letter by Presidents in support of Ukraine's swift candidacy to the European Union. URL: https://web.archive.org/web/20220321202716/https://www.lrp.lt/en/media-center/news/open-letter-by-presidents-in-support-of-ukraines-swift-candidacy-to-the-european-union/37859?fbclid=IwAR2Q8hm6eAjwE9Zo0M69vrSUXISB_O5Y1II2Eg-V3rQe6BCIKx1jcDd7gLMY (дата звернення: 24.03.2023).
29. Political Will or Procedure? Assessing Ukraine's EU Membership Goals in 2023. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/political-will-or-procedure-assessing-ukraines-eu-membership-goals-2023> (дата звернення: 28.03.2023).
30. Politico. As Russia invades, Ukraine makes appeal for EU membership. URL: <https://www.politico.eu/article/ukraine-european-union-membership-appeal-volodymyr-zelenskiy-russia-war/> (дата звернення: 24.03.2023).
31. Politico. Germany tells Ukraine 'no shortcut' to EU membership as Baerbock meets Zelenskyy. URL: <https://www.politico.eu/article/annalena-baerbock-no-shortcut-ukrainian-eu-membership/> (дата звернення: 24.03.2023).
32. Politico. Slovakia pushes for 'special track' for Ukraine toward joining EU. URL: <https://www.politico.eu/article/slovakia-pushes-for-new-eu-track-for-ukraine/?fbclid=IwAR1u2qsaGZ7Zy5WtM83Pfkoe7vKOF3ltS0ghjjCe3nuWkFFiVJQhVa3YEyM> (дата звернення: 24.03.2023).
33. Special meeting of the European Council (9 February 2023) – Conclusions. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2023-INIT/en/pdf> (дата звернення: 27.03.2023).

34. Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the preparation of the European Council meeting. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_3965 (дата звернення: 30.03.2023).

35. The European Commission recommends to Council confirming Ukraine, Moldova and Georgia's perspective to become members of the EU and provides its opinion on granting them candidate status. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3790 (дата звернення: 20.03.2023).

36. The Washington Post. E.U. has backed candidate status for Ukraine. Here's what that means. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/22/ukraine-eu-candidate-member-russia-invasion/> (дата звернення: 25.03.2023).

37. The Washington Post. E.U. leaders happy to pose with Zelensky, hesitant on Ukraine membership. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/10/ukraine-eu-membership-candidate-status/> (дата звернення: 24.03.2023).

38. The Washington Post. E.U. membership and fighter jets for Ukraine remain elusive as Zelensky says 'prove you are with us'. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/03/01/ukraine-eu-membership-fighter-jets/> (дата звернення: 24.03.2023).

39. The Washington Post. Ukraine should get E.U. candidate status, European Commission recommends. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/17/european-commission-candidate-eu-ukraine-war/> (дата звернення: 25.03.2023).

40. Ukraine Failing Its Own Strategy To Meet EU Requirements Swiftly. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/11/14/7150585/> (дата звернення: 26.03.2023).

REFERENCES

1. Bii za kandydata: khto blokuie zaiavku Ukrainy na chlenstvo v YeS. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/3/7140596/> (дата звернення: 30.03.2023).

2. «Vony odni z nas», – fon der Liaien pro ukraintsiv. URL: <https://zmina.info/news/vony-odni-z-nas-fon-der-lyayen-pro-ukrayincziv/> (дата звернення: 24.03.2023).

3. Vidkryte nebo i trudnoshchi perspektyvy chlenstva. Holovne pro samit Ukraina-YeS. VVS News Ukraina. Halyna Korba. 12 zhovtnia 2021. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58889192> (дата звернення: 20.03.2023).

4. Vsi velyki krainy YeS, krim Italii, proty nadannia Ukraini statusu kandydata na vstup – Drah. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140381/> (дата звернення: 29.03.2023).

5. Ievroparlament rekomenduvav nadaty Ukraini status kandydata na vstup do YeS. *Yevropeiska pravda*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/1/7135011/#comments> (дата звернення: 20.03.2023).

6. *Ievropeiska pravda*. Kandydat avansom: 7 vymoh, yaki maie vykonaty Ukraina, shchob YeS ne skasuvav yii novyi status. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/18/7141516/> (дата звернення: 23.03.2023).

7. Zvit pro vykonannia uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom za 2022 rik. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf (дата звернення: 27.03.2023).

8. Kvasha, O. S., Syniakova, A. V. (2019). Ukraina ta YeS: problemy ta perspektyvy intehratsii v suchasnykh umovakh. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* / holov. red. M. M. Palinchak. Uzhhorod, vyp. 23, ch. 1, p. 112–117.

9. Premier Slovenii: ye krainy, yaki khotily b lyshyty Ukrainu v «zali ochikuvannia» YeS. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/31/7140339/> (data zvernennia: 29.03.2023).

10. Proty Rosii vvedeno naibilshe sanktsii u sviti. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/proti-rosiji-vvedeno-najbilshe-sanktsij-u-sviti.html> (data zvernennia: 28.03.2023).

11. Rezoliutsiia Yevroparlamentu vid 23 lystopada 2022 roku pro vyznannia Rosiiskoi Federatsii derzhavoiu-sponsorom teroryzmu (2022/2896(RSP)). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/260974/1267924UK.pdf> (data zvernennia: 28.03.2023).

12. Rezoliutsiia Yevropeiskoho parlamentu vid 16 liutoho 2023 roku pro rik rosiiskoho vtorhnennia ta ahresyvnoi viiny proty Ukrainy (2022/2558(RSP)). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/267438/1273091UK.pdf> (data zvernennia: 28.03.2023).

13. Rik velykoi viiny Rosii proty Ukrainy u 10 tsyfrakh. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/ck5ylk3rj0zo> (data zvernennia: 27.03.2023).

14. Stratehiia zovnishnopolitychnoi diialnosti Ukrainy. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (data zvernennia: 27.03.2023).

15. Suspilne novyny. «My hotovi»: Zelenskyi zaklykav pryiniaty Ukrainu v YeS za skorochenoiu protseduroiu. URL: <https://suspilne.media/236197-mi-gotovi-zelenskij-zaklykav-prijnati-ukrainu-v-es-za-skorocenou-proceduroiu/> (data zvernennia: 23.03.2023).

16. Ukrainska pravda. Kandydat check. Shcho z rekomandatsiiamy YeS po kandydatstvu? URL: <https://blogs.ppravda.com.ua/authors/hetmanchuk/62fca683e84e0/> (data zvernennia: 26.03.2023).

17. Tsentr «Nova Yevropa». Kandydat Check-1: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-de-ukrayina-perebuvaie-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shchodo-kandydatstva/> (data zvernennia: 25.03.2023).

18. Tsentr «Nova Yevropa». Kandydat Check-2: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/13214/> (data zvernennia: 26.03.2023).

19. Tsentr «Nova Yevropa». Kandydat Check-3: de Ukraina perebuvaie u vykonanni semy rekomendatsii YeS shchodo kandydatstva. URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebuvaie-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shchodo-kandydatstva/> (data zvernennia: 27.03.2023).

20. Application for EU membership. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en (data zvernennia: 22.03.2023).

21. Communication from the commission to the european parliament, the european council and the council. Commission Opinion on Ukraines application for membership of the European Union. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10321-2022-INIT/en/pdf> (data zvernennia: 21.03.2023).

22. EU countries unanimously back Ukraine – except on its bid to join the EU. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-ukraine-commission-emmanuel-macron-olaf-scholz-countries-ursula-von-der-leyen-membership/> (data zvernennia: 30.03.2023).

23. European Council meeting (23 and 24 June 2022) – Conclusions. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf> (data zvernennia: 21.03.2023).

24. EUs von der Leyen tells Zelenskiy opinion on membership ready next week. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/eus-von-der-leyen-discuss-ukraines-eu-membership-progress-with-zelenskiy-2022-06-11/> (data zvernennia: 30.03.2023).

25. Grant EU candidate status to Ukraine and Moldova without delay, MEPs demand. Press Releases. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220616IPR33216/grant-eu-candidate-status-to-ukraine-and-moldova-without-delay-meps-demand> (data zvernennia: 21.03.2023).

26. Joint statement following the 23rd EU-Ukraine Summit. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/52383/20211012-joint-statement-final.pdf> (data zvernennia: 20.03.2023).

27. Joint statement following the 24th EU-Ukraine Summit. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/02/03/joint-statement-following-the-24th-eu-ukraine-summit/> (data zvernennia: 27.03.2023).

28. Open letter by Presidents in support of Ukraines swift candidacy to the European Union. URL: https://web.archive.org/web/20220321202716/https://www.lrp.lt/en/media-center/news/open-letter-by-presidents-in-support-of-ukraines-swift-candidacy-to-the-european-union/37859?fbclid=IwAR2Q8hm6eAjwE9Zo0M69vrSUXISB_O5Y1II2Eg-B3rQe6BCIKx1jcDd7gLMY (data zvernennia: 24.03.2023).

29. Political Will or Procedure? Assessing Ukraines EU Membership Goals in 2023. URL: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/political-will-or-procedure-assessing-ukraines-eu-membership-goals-2023> (data zvernennia: 28.03.2023).

30. Politico. As Russia invades, Ukraine makes appeal for EU membership. URL: <https://www.politico.eu/article/ukraine-european-union-membership-appeal-volodymyr-zelenskiy-russia-war/> (data zvernennia: 24.03.2023).

31. Politico. Germany tells Ukraine ‘no shortcut to EU membership as Baerbock meets Zelenskyy. URL: <https://www.politico.eu/article/annalena-baerbock-no-shortcut-ukrainian-eu-membership/> (data zvernennia: 24.03.2023).

32. Politico. Slovakia pushes for ‘special track for Ukraine toward joining EU. URL: <https://www.politico.eu/article/slovakia-pushes-for-new-eu-track-for-ukraine/?fbclid=IwARlu2qsaGZ7Zy5WtM83Pfkoe7vKOF3ltS0ghjjCe3nuWkFFiVJQhVa3YEyM> (data zvernennia: 24.03.2023).

33. Special meeting of the European Council (9 February 2023) – Conclusions. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2023-INIT/en/pdf> (data zvernennia: 27.03.2023).

34. Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the preparation of the European Council meeting. URL: https://ec.europa.eu/commission/press-corner/detail/en/speech_22_3965 (data zvernennia: 30.03.2023).

35. The European Commission recommends to Council confirming Ukraine, Moldova and Georgias perspective to become members of the EU and provides its opinion on granting them candidate status. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3790 (data zvernennia: 20.03.2023).

36. The Washington Post. E.U. has backed candidate status for Ukraine. Heres what that means. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/22/ukraine-eu-candidate-member-russia-invasion/> (data zvernennia: 25.03.2023).

37. The Washington Post. E.U. leaders happy to pose with Zelensky, hesitant on Ukraine membership. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/10/ukraine-eu-membership-candidate-status/> (data zvernennia: 24.03.2023).

38. The Washington Post. E.U. membership and fighter jets for Ukraine remain elusive as Zelensky says ‘prove you are with us. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/03/01/ukraine-eu-membership-fighter-jets/> (data zvernennia: 24.03.2023).

39. The Washington Post. Ukraine should get E.U. candidate status, European Commission recommends. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/06/17/european-commission-candidate-eu-ukraine-war/> (data zvernennia: 25.03.2023).

40. Ukraine Failing Its Own Strategy To Meet EU Requirements Swiftly. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/articles/2022/11/14/7150585/> (data zvernennia: 26.03.2023).

Матеріал надійшов до редакції 05.06.2023 р.

УДК 32 (075.8)

Ірина Кіянка,

доктор політичних наук, доцент кафедри державної політики та врядування
Інституту державного управління,

Національний університет «Львівська Політехніка»,

kiyanka@i.ua

ORCID ID: 0000-0002-3100-7796;

Андрій Шараськін,

аспірант кафедри державної політики та врядування

Інституту державного управління,

Національний університет «Львівська Політехніка,

a.sharaskin@gmail.com

DOI 10.29038/2524-2679-2023-02-135-145

ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Питання забезпечення інформаційної безпеки як складової частини національної безпеки сьогодні для України стоять на одному рівні із захистом суверенітету й територіальної цілісності, забезпеченням її економічної безпеки. Роботу над стратегією та концепцією інформаційної безпеки України спрямовано на систематизацію питань, які поєднані в проблему забезпечення інформаційної безпеки країни. Важливим є досвід